

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Renata Stańczak
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2016 r. w Gliwicach

sprawy A. B. (B.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

przy udziale zainteresowanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu

na skutek odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 12 listopada 2015 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSR del. Renata Stańczak

Sygn. akt VIII U 124/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12.11.2015r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, iż odwołująca A. B. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 01.02.2015r. do dnia 02.08.2015r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż udzielone przez strony wyjaśnienia oraz załączone dokumenty nie stanowią potwierdzenia, że odwołująca A. B. faktycznie świadczyła pracę w ramach stosunku pracy. W szczególności organ rentowy zwrócił uwagę na fakt, iż: od powstania Spółki w grudniu 2013r. i dalej podczas nieobecności odwołującej w pracy, jej obowiązki wykonywali wspólnicy Spółki, odwołująca została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń dopiero w dniu 12.03.2015r., z datą zgłoszenia od dnia 01.02.2015r., a więc po obowiązującym 7 – dniowym terminie na przekazanie zgłoszenia, wynagrodzenie odwołującej zostało ustalone na stosunkowo wysokim poziomie, gdy równocześnie Spółka nie opłacała należności z tytułu składek. W takiej sytuacji organ rentowy uznał, iż przedmiotowa umowa o pracę została zawarta dla pozorów w rozumieniu art.83§1 k.c. Zamiarem stron nie było bowiem

faktyczne wykonywanie pracy, lecz uzyskanie przez odwołującą świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a mianowicie zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego.

W odwołaniu od decyzji odwołująca domagała się jej zmiany przez ustalenie, iż jako zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 01.02.2015r. do dnia 02.08.2015r. oraz wniosła o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu odwołująca wskazała, iż zawarta przez nią ze Spółką (...)

Sp. z o.o. umowa o pracę posiadała wszystkie wymagane prawem elementy dla swojej ważności i skuteczności, a świadczona przez odwołującą praca była wykonywana osobiście, zgodnie z poleceniem pracodawcy co do czasu, miejsca i sposobu świadczenia pracy, za wynagrodzeniem, które pracodawca wypłacał w należnej wysokości. Odwołująca posiadała kompetencje do podjęcia tej pracy oraz odpowiednie doświadczenie zawodowe.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniosł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w decyzji zaskarżonej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Odwołująca A. B. urodziła się w dniu (...) W 2006r. ukończyła Liceum Profilowane o profilu zarządzanie informacją, a w 2010r. uzyskała tytuł zawodowy licencjata w specjalności kosmetologia w (...) Wyższej Szkole Handlowej im. (...) w K.. Na przestrzeni swojego życia zawodowego pracowała w:

- Komendzie Miejskiej Policji w G. od dnia 01.10.2008r. do dnia 01.02.2009r.
na stanowisku pracownika biurowego,

- Laser (...) od dnia 02.02.2009r. do dnia 18.07.2009r.
na stanowisku kosmetyczki,

- T. W. od dnia 02.01.2010r. do dnia 29.05.2010r. na stanowisku sprzedawcy,

- Przedsiębiorstwie (...)
od dnia 20.10.2010r. do dnia 11.05.2012r. na stanowisku sprzedawcy.

Dodatkowo wykonywała pracę na podstawie umów zlecenia w okresach od dnia 03.03.2008r. do dnia 31.12.2008r. oraz od dnia 07.12.2009r. do dnia 31.12.2009r. kolejno na stanowisku kelnerki i sprzedawcy.

(...) Sp. z o.o. zajmuje się tuningiem samochodów i oklejaniem szyb.

Odwołująca zawarła z zainteresowaną reprezentowaną przez Prezesa T. M.:

- w dniu 30.01.2015r. umowę o pracę na czas określony od dnia 01.02.2015r. do dnia 31.07.2015r. na stanowisko pracownika biurowego, w pełnym wymiarze czasu pracy i za wynagrodzeniem zasadniczym w kwocie 3.205,39 zł brutto,

- w dniu 27.07.2015r. kolejną umowę o pracę na czas określony od dnia 01.08.2015r. do dnia porodu, również na stanowisko pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy i za wynagrodzeniem jak wyżej.

Do umów tych nie został sporządzony pisemny zakres czynności.

Z tytułu zawartej umowy o pracę zainteresowana Spółka zgłosiła odwołującą do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego w dniu 12.03.2015r., z datą zgłoszenia od dnia 01.02.2015r., a więc po obowiązującym

7 – dniowym terminie na przekazanie zgłoszenia.

Przed zatrudnieniem odwołującej zainteresowana Spółka nie zatrudniała żadnego innego pracownika. W miesiącach od lutego 2015r. do czerwca 2015r. zainteresowana wykazywała jako pracownika tylko i wyłącznie odwołującą. Kolejny pracownik został zgłoszony dopiero od lipca 2015r.

Zawierając w styczniu 2015r. umowę o pracę odwołująca była w ciąży. Z karty ciąży wynika, iż pierwsza wizyta lekarska w związku z ciążą miała miejsce w dniu 13.01.2015r., kolejna w dniu 03.04.2015r., termin porodu wyznaczono natomiast na dzień 18.08.2015r.

Odwołująca od dnia 09.04.2015r. do dnia 20.04.2015r. przebywała na zasiłku opiekuńczym, od dnia 21.04.2015r. do dnia 01.08.2015r. była niezdolna do pracy z powodu ciąży, a od dnia 02.08.2015r. wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego w związku z urodzeniem dziecka.

Z pisma procesowego organu rentowego z dnia 17.08.2016r. wynika, iż do dnia 12.11.2015r. zainteresowana Spółka nie opłacała w pełni należności z tytułu składek

i posiadała zadłużenie. Składki te (w tym za odwołującą) zostały opłacone dopiero w dniu 17.03.2016r., przy czym do miesiąca czerwca 2016r. konto zainteresowanej Spółki wykazuje niedopłatę w łącznej wysokości 19.438,51 zł plus odsetki, koszty upomnień 255,20 zł i koszty egzekucyjne 517,90 zł.

Odwołująca oraz słuchany za zainteresowaną Spółkę (...) wskazywali przed tut. Sądem (a także w toku postępowania przed organem rentowym), iż do obowiązków odwołującej na podstawie zawartych umów o pracę należało: ogólnie praca biurowa, sprzątanie swojego miejsca pracy, umawianie klientów na świadczone usługi, prowadzenie kalendarza spotkań, segregowanie poczty, robienie zestawień usług, które Spółka wykonuje dla firm zewnętrznych. Sporządzenie takich zestawień zajmuje 1 – 2 dni, przy czym w czasie zatrudnienia odwołującej (do czasu jej przejścia na zwolnienie lekarskie) takich zestawień było około 4 – 5. Wynagrodzenie miało być odwołującej wypłacane gotówką „ do ręki ”. Brak jest jakichkolwiek dokumentów potwierdzających faktycznie świadczoną pracę przez odwołującą. Zainteresowana Spółka przed zawarciem

z odwołującą w dniu 30.01.2015r. umowy o pracę nie zatrudniała żadnego innego pracownika, a obowiązki, które miała wykonywać odwołująca, wykonywali w tym czasie

- ze względu na niewielką ilość klientów, a także później, to jest po dniu 08.04.2015r.

i po zwolnieniu odwołującej sami wspólnicy Spółki. Około cztery miesiące po zwolnieniu odwołującej zainteresowana Spółka zatrudniła osobę na stanowisko managera w pełnym wymiarze czasu pracy. Osoba ta oprócz obowiązków właściwych dla swojego stanowiska pracy, wykonuje również obowiązki należące wcześniej do odwołującej.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt osobowych odwołującej wraz z listami płac i miesięczną ewidencją czasu pracy, dokumentacji medycznej, oryginałów dowodów wpłat należności z tytułu składek, zeznań świadka J. B., zeznań słuchanego za zainteresowaną Spółkę (...), zeznań odwołującej (protokół elektroniczny z rozpraw z dnia 14.07.2016r. czas 00:09:46 – 00:22:25 oraz z dnia 19.09.2016r. czas 00:02:20 – 01:04:58).

Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującej i słuchanego za zainteresowaną Spółkę (...), że odwołująca zawierając sporne umowy o pracę miała zamiar świadczyć pracę na podstawie tych umów oraz, iż faktycznie pracę taką świadczyła, a także zeznaniom świadka J. B. – współwłaścicielki firmy (...) zajmującej się obsługą podatkową, kadrową, rozliczeniami ZUS zainteresowanej Spółki, że powodem spóźnionego zgłoszenia odwołującej do ubezpieczeń społecznych jako pracownika był błąd pracownika firmy (...), gdyż w świetle zgromadzonego pozostałego materiału dowodowego były one nie przekonywujące w sprawie, o czym mowa poniżej.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Odwołanie A. B. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz.121 ze zm.), zwanej ustawą systemową, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Po myśli art. 11 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś według art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy systemowej, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Za pracownika natomiast – w myśl art. 8 ust 1 - uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

W orzecznictwie przyjmuje się, że pojęcia pracownik i zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców - Kodeks pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30.05.2005r., sygn. akt III AUa 283/2005).

Według definicji zawartej w art. 22 ust. 1 kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Elementami, bez istnienia których stosunek prawny nie może być uznany za stosunek pracy są więc osobiste wykonywanie przez osobą zatrudnioną pracy zarobkowej za wynagrodzeniem, praca na rzecz podmiotu oraz wykonywanie zatrudnienia w warunkach podporządkowania kierownictwu pracodawcy.

W przedmiotowej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia, czy zawarta pomiędzy odwołującą A. B. a zainteresowaną (...) Sp. z o.o. umowa o pracę, kreująca stosunek pracy od dnia 01.02.2015r. miała charakter pozorny w rozumieniu art.83§1 k.c.

Przepis ten określa czynność prawną pozorną jako oświadczenie woli złożone drugiej stronie, które musi być złożone tylko dla pozoru, a jego adresat musi mieć tego świadomość, czyli zgadzać się na dokonanie czynności prawnej dla pozoru, przy czym przesłanki te muszą wystąpić łącznie.

Dla ustalenia pracowniczego charakteru zatrudnienia koniecznym było dokonanie rygorystycznych ustaleń i przekonującej oceny, że zostały spełnione formalne i realne warunki do podjęcia zatrudnienia a następnie, że miało miejsce rzeczywiste wykonywanie przez osobę - odwołującą obowiązków kreujących zobowiązanie pracownicze (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10.03.2016r. III AUa 1194/15 LEX nr 2025559).

W ocenie Sądu przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w żaden sposób nie wykazało, że sporna umowa o pracę była faktycznie przez odwołującą realizowana.

Zainteresowana Spółka w odwołaniu od decyzji zaskarżonej, a także w toku postępowania przed organem rentowym wskazywała, iż powodem zatrudnienia odwołującej były jej kompetencje do podjęcia pracy na stanowisku pracownika biurowego oraz odpowiednie doświadczenie zawodowe. Tymczasem z materiału dowodowego sprawy wynika, iż doświadczenie zawodowe A. B. w tym zakresie było bardzo małe zważywszy, że przed zawarciem przedmiotowej

umowy o pracę z zainteresowaną Spółką odwołująca zaledwie cztery miesiące wykonywała pracę na stanowisku pracownika biurowego w Komendzie Miejskiej Policji, a było to na przełomie lat 2008 i 2009.

Odwołująca rzekomo miała świadczyć usługi biurowe, a więc w przypadku rzeczywistego wykonywania tej pracy powinny zachować się jakiegokolwiek dokumenty potwierdzające ten fakt. Tymczasem zarówno odwołująca jak i słuchany za zainteresowaną Prezes T. M. nie byli w stanie przedłożyć żadnej dokumentacji na tę okoliczność. Na rozprawie w dniu 19.09.2016r. T. M. zeznał: „ Ja potwierdzam, że nie ma żadnych dokumentów, które mogłyby poświadczyć faktycznie świadczoną pracę przez odwołującą ”.

Dla odwołującej nie został sporządzony pisemny zakres obowiązków. Dopiero ustnie, najpierw przed ZUS, a następnie przed Sądem odwołująca i słuchany za zainteresowaną T. M. wskazywali, jakie czynności należały do zadań odwołującej - sprzątanie swojego miejsca pracy, umawianie klientów na świadczone usługi, prowadzenie kalendarza spotkań, segregowanie poczty, robienie zestawień usług. Ilość tych obowiązków była jednak znikoma, a gdyby przeliczyć na ilość dni sporządzanie samych tylko zestawień przez odwołującą, to w okresie rzekomego świadczenia przez nią pracy, to jest od dnia 01.02.2015r. do dnia 08.04.2015r., a więc na przestrzeni ponad dwóch miesięcy takich zestawień było około 4 - 5, a więc sporządzenie ich łącznie mogło zajmować co najwyżej 10 dni. Należy zauważyć, iż czynności, które miały należeć do obowiązków odwołującej, w tym zestawienia j.w. sporządza obecnie w zainteresowanej Spółce osoba zatrudniona na stanowisku managera, jako czynności dodatkowe, oprócz powierzonych sobie innych prac na w/w stanowisku.

Przed zatrudnieniem odwołującej, zainteresowana Spółka ze względu na niewielką liczbę klientów nie zatrudniała żadnego pracownika, a wszystkie obowiązki, które miała świadczyć odwołująca na podstawie zawartej umowy o pracę wykonywali w tym czasie,

a także po dniu 08.04.2015r., w tym po zwolnieniu odwołującej (do czasu zatrudnienia osoby na stanowisku managera, co miało miejsce po około czterech miesiącach po zwolnieniu odwołującej), wspólnicy zainteresowanej Spółki. Poddaje to w wątpliwość istnienie konieczności zatrudnienia odwołującej. W tym miejscu zaznaczyć należy, iż w orzecznictwie ukształtowany jest pogląd, że przy ocenie pozorności umowy o pracę racjonalność zatrudnienia, potrzeba zatrudnienia pracownika są przesłankami istotnymi dla oceny ważności umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 02.02.2000r. II UKN 359/99 OSNP 2001/13/447, z dnia 17.03.1998r. II UKN 568/97 OSNP 1999/5/187).

Dodatkowo wątpliwości budzi fakt ustalenia dla odwołującej stosunkowo wysokiego wynagrodzenia w wysokości 3.205,39 zł, przy powoływanym powyżej nieznacznym doświadczeniu zawodowym odwołującej, znikomej ilości pracy, niewielkiej liczbie klientów zainteresowanej Spółki, a nadto wobec słabej kondycji finansowej zainteresowanej Spółki, która nie opłacała w tym czasie należnych składek na ubezpieczenia i posiadała zadłużenie w ZUS z tego tytułu. Składki za odwołującą zainteresowana opłacała dopiero po okresie ponad roku od czasu zatrudnienia w/w. Wypada dodać, iż brak jest możliwości weryfikacji, czy odwołująca rzeczywiście otrzymywała wynagrodzenie w umówionej wysokości skoro miała go mieć wypłacane w gotówce „ do ręki ”.

Wreszcie, zwraca uwagę późne zgłoszenie odwołującej do obowiązkowych ubezpieczeń jako pracownika, bo dopiero w dniu 12.03.2015r. z datą powstania obowiązku ubezpieczeń od dnia 01.02.2015r. w sytuacji, gdy zainteresowana Spółka winna obowiązkowi tego dopełnić w terminie 7 dni licząc od nawiązania stosunku pracy. Zdaniem Sądu późniejsze zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń nie było wynikiem błędu pracownika firmy (...), lecz związane było z wytwarzaniem przez płatnika – zainteresowaną Spółkę dokumentacji pracowniczej dla potrzeb uzyskania przez odwołującą świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Powyższe okoliczności wskazują, iż umowa o pracę zawarta pomiędzy odwołującą a zainteresowaną Spółką była czynnością pozorną, gdy strony umowy o pracę od początku nie zamierzały realizować jej postanowień. W takiej sytuacji zawarta umowa o pracę od początku była nieważna, a stron nie łączył stosunek pracy.

Konsekwencją takiego ustalenia jest przyjęcie, że odwołująca nie spełniła warunków do objęcia jej ubezpieczeniami określonymi w powołanych przepisach. Podleganie ubezpieczeniu wynika bowiem z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia umowy o pracę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.2007r. II UK 56/07 LEX nr 376433).

Dokumentacja pracownicza przedłożona w sprawie nie stanowi wystarczającego dowodu na to, że przedmiotowa umowa miała niezbędne cechy umowy pracę. Spełnienie warunków formalnych zatrudnienia w postaci sporządzenia umowy o pracę, zgłoszenia

do ubezpieczenia (w tym przypadku uczynione ze zwłoką) nie jest wystarczające

do przyjęcia, że doszło do powstania pomiędzy stronami stosunku pracy. Konieczne jest ustalenie, ze strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i to czyniły.

W orzecznictwie przyjmuje się, że nie może być tolerowana sytuacja, w której osoba zainteresowana w uzyskaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, do których nie ma tytułu, z pomocą płatnika składek wytwarza dokumenty służące wyłącznie do tego celu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.05.2006r. III UK 32/06 LEX nr 957422).

Reasumując, Sąd uznał, iż zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa

i w konsekwencji takiego przyjęcia na podstawie powołanych uregulowań prawnych, z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

(-) SSR (del.) Renata Stańczak